

Педагогічна рада
Черкаської гімназії № 31
Протокол № 1 від 30.08.2024 року

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ № 375 від 28.08.2024
Директор гімназії
_____ С.О. Шамара

**План заходів,
спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню)
та будь-яких інших проявів насильства
в Черкаській гімназії № 31 на 2024-2025 навчальний рік**

1. ВСТУП

Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу в гімназії є постійним системним процесом, спрямованим на визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів запобігання виникненню булінгу або потенційних ризиків його виникнення; виявлення булінгу; визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів вирішення ситуацій булінгу та усунення потенційних ризиків його виникнення.

Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в гімназії ґрунтується на принципах:

- недискримінації за будь-якими ознаками;
- ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках;
- партнерства та підтримки між педагогічним колективом гімназії і батьками (законними представниками) малолітнього чи неповнолітнього здобувача освіти;
- особистісно-орієнтованого підходу до кожної дитини;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу;
- гендерної рівності;
- участі учасників освітнього процесу в прийнятті рішень відповідно до положень законодавства та установчих документів гімназії.

План заходів щодо запобігання та протидії булінгу в гімназії створений з метою:

- створення безпечного освітнього середовища в гімназії, що включає психологічну та фізичну безпеку учасників освітнього процесу;
- підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу про булінг;
- формування в учасників освітнього процесу нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, усвідомлення булінгу як порушення прав людини;
- заохочення всіх учасників освітнього процесу до активного сприяння запобіганню булінгу.

Основні завдання Плану

- виявити чинники, які перешкоджають безпеці учасників освітнього процесу;
- відпрацювати систему узгоджених поглядів і уявлень учнів, педагогів, психологів, батьків на освітнє середовище школи;
- обґрунтувати умови організації безпечного освітнього середовища та вимоги (критерії) до його ефективної організації для кожного учасника освітнього процесу;
- скласти мінімальну та доступну програму навчання для учнів, педагогів, батьків;
- сформулювати конкретні рекомендації учням, педагогічним працівникам, адміністрації школи, батькам щодо організації безпечного середовища в навчальному закладі.

План визначає такі питання:

- правила поведінки здобувачів освіти в гімназії;
- принципи безпечних відносин між працівниками гімназії та дітьми, включно з повним описом поведінки, яка є неприйнятною при спілкуванні з дітьми.
- порядок реагування на випадки булінгу (цькування)
- процедура подання учасниками освітнього процесу заяв про випадки булінгу (цькування) в гімназії (форма заяви, примірний зміст, терміни та процедуру розгляду відповідно до законодавства тощо);
- порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в гімназії та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування).
- порядок повідомлення та втручання, де поетапно зазначено, що слід робити, коли дитина стала жертвою насильства або її безпеці загрожують незнайомі люди, члени родини чи працівники гімназії;
- правила захисту особистих даних, які визначають методи збереження та поширення інформації про дітей;
- правила захисту зображень дітей, які визначають, як можна знімати дітей на фото або відео та поширювати їх зображення;
- правила доступу дітей до мережі Інтернет і їх захисту від шкідливих матеріалів, розміщених у ній, включно з призначенням особи або осіб, відповідальних за нагляд за безпечним використанням комп'ютерної мережі.

РОЗДІЛ I

Внутрішній аудит навчального середовища гімназії – оцінка реальної ситуації (*сильні та слабкі сторони, ризики та небезпеки, можливості гімназії*) щодо безпеки та захисту осіб, які задіяні в освітньому процесі гімназії; ретельний аналіз проблем гімназії.

Завдання та особливості аудиту:

- спрямування на задоволення потреб гімназії у створенні безпечного освітнього середовища;
- наявність вимірюваних показників ефективності;
- залучення всіх учасників освітнього процесу.

1.1. Соціальна паспортизація гімназії

- З метою систематизації даних про учнів, які потребують соціального захисту, проводиться соціальна паспортизація гімназії та складається банк даних дітей відповідних категорій.
- У соціальному паспорті зазначається інформація про персональні дані щодо сімей здобувачів освіти, соціальну поведінку та позашкільну діяльність здобувачів освіти, соціальне середовище розвитку та стан здоров'я здобувачів освіти.
- На основі зібраних даних про школяра виявляються гімназисти, яких можна віднести до групи ризику і які потребують індивідуальної роботи з профілактичною метою.
- Провести чіткий облік дітей, що виховуються в сім'ях, які опинилися у складних життєвих обставинах в неблагополучних родинах.

Вересень-жовтень 2024 року
Психологічна служба

1.2. Проведення соціометричних досліджень (діагностика міжособистісних і міжгрупових відносин)

Мета:

- вимір ступеня згуртованості-роз'єднаності в класі;
- виявлення «соціометричних позицій», тобто співвідносного авторитету членів групи по ознаках симпатії-антипатії, де на крайніх полюсах виявляються «лідер» групи і «відкинутий»;
- виявлення внутрішньогрупових підсистем, згуртованих утворень, на чолі яких можуть бути свої неформальні лідери.
- зміни, поліпшення й удосконалювання міжособистісних і міжгрупових відносин.

Використання соціометрії дозволяє проводити вимір авторитету формального і неформального лідерів для перегрупування учнів у командах так, щоб знизити напруженість у колективі, яка виникає через взаємну ворожість деяких членів групи, запобігти та протидіяти будь-яким проявам насильства.

Графік проведення соціометричних досліджень в гімназії

Учасники	Термін проведення	Відповідальні	Підведення підсумків
9 класи	<i>За потребою</i>	Практичний психолог	Аналітична довідка
8 класи	<i>За потребою</i>	Практичний психолог	Аналітична довідка
7 класи	<i>За потребою</i>	Практичний психолог	Аналітична довідка
6 класи	<i>За потребою</i>	Практичний психолог	Аналітична довідка
5 класи	<i>За потребою</i>	Практичний психолог	Аналітична довідка

1.3. План, програма та регламент проведення моніторингу ефективності виконання Плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) та ефективності соціальних та психолого-педагогічних послуг, заходів з усунення причин булінгу, заходів виховного впливу та корегування відповідних послуг та заходів у 2024-2025 навчальному році (додаток)

1.4. Вивчення рівня та якості зайнятості учнів гімназії

Позашкільна освіта є складовою системи безперервної освіти, і спрямована на розвиток здібностей та обдарувань учнів, задоволення їх інтересів, духовних запитів і потреб у професійному визначенні.

Участь учнів у позаурочній діяльності, відвідування позашкільних закладів створюють можливості для самореалізації учнів, сприяють формуванню ситуації успіху та належної самооцінки.

Карта зайнятості учнів гімназії в гуртках, клубах, секція, ПНЗ

	Прізвище, ім'я учня	Назва або профіль гуртка.	Установа, в якій працює гурток
1			

1.5. Психологічні дослідження та анкетування (проводяться протягом року)

Мета:

- виявлення учнів з підвищеною тривожністю або агресією як формою поведінки;
- виявлення учнів із заниженою самооцінкою;
- виявлення учнів з порушенням процесу соціально-психологічної адаптації тощо.

РОЗДІЛ II

Створення безпечного освітнього середовища

Безпечне освітнє середовище – це стан освітнього середовища, в якому: наявні безпечні умови навчання та праці, комфортна міжособистісна взаємодія, що сприяє емоційному благополуччю учнів, педагогів і батьків, відсутні будь-які прояви насильства та є достатні ресурси для їх запобігання, а також дотримано прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника навчально-виховного процесу.

2.1. Безпечний фізичний простір

- Постійне спостереження за поведінкою учнів під час освітнього процесу, чергування вчителів, щоденний огляд території інспектором освітньої безпеки.
- Приведено у готовність до використання як укриття під час освітнього процесу приміщення тиру Черкаської гімназії № 31 (далі укриття) згідно

з норами Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом МВС України.

- **Безпечний доступ до мережі Інтернет**

Принципи доступу дітей до мережі Інтернет

1. Надаючи дітям доступ до мережі Інтернет, заклад зобов'язаний вжити всіх заходів для захисту їх від матеріалів, які можуть зашкодити їхньому належному розвитку, зокрема, має бути встановлено останню версію спеціального програмного забезпечення для такого захисту.
2. На території закладу дитина може мати доступ до мережі Інтернет у таких випадках:
 - під наглядом учителя на заняттях з вивчення комп'ютера;
 - без нагляду вчителя – на комп'ютерах навчального закладу, призначених для цього (вільний доступ).
 - з персонального смартфона.
3. Коли дитина отримує доступ до мережі Інтернет під наглядом працівника закладу, останній має розповісти дитині про принципи безпечного користування мережею Інтернет. Крім того, працівник закладу відповідає за забезпечення безпеки дітей при використанні мережі Інтернет під час занять.
4. На комп'ютерах закладу, призначених для вільного доступу до мережі Інтернет, мають бути постійно доступними навчальні матеріали з безпечного користування нею.
5. Особа, відповідальна за безпечний доступ до мережі Інтернет, повинна надати кожній дитині індивідуальний логін (обліковий запис) і пароль, які дають їй змогу користуватися мережею Інтернет на території закладу, та пояснити дитині, що вона не повинна повідомляти нікому свій логін і пароль.
6. Доступ дітей до мережі Інтернет на території закладу має бути можливим лише через сервер закладу після того, як дитина вводить свій індивідуальний логін і пароль
7. Особа, відповідальна за доступ до мережі Інтернет, повинна забезпечити на території закладу на всіх комп'ютерах з доступом до мережі Інтернет встановлення та регулярне оновлення таких елементів:
 - a) програмне забезпечення для блокування доступу до небажаних ресурсів;
 - b) програмне забезпечення для контролю користування дітьми мережею Інтернет;
 - c) антивірусне програмне забезпечення;
 - d) програмне забезпечення для блокування спаму;
 - e) мережевий захист (брандмауер).
8. Програмне забезпечення, згадане в п.1, має оновлюватися відповідальною за це особою щонайменше один раз на місяць.
9. Відповідальна особа має щонайменше один раз на місяць перевіряти, чи не має небезпечних матеріалів на комп'ютерах з доступом до мережі Інтернет. Якщо такі матеріали виявлено, вона має визначити, хто використовував комп'ютер, коли було завантажено такі матеріали.
10. Відповідальна особа має повідомити педагога-консультанта про дитину, яка використовувала комп'ютер для завантаження небезпечних матеріалів.

11. Консультант-педагог повинен провести розмову з такою дитиною стосовно безпечного використання мережі Інтернет.
12. Якщо під час такої розмови консультант-педагог дізнається про зловживання стосовно дитини, він має вжити відповідних заходів.

- **Заходи з адаптації будівлі та приміщень для забезпечення рівних можливостей ними користуватись усім учасникам освітнього процесу без дискримінації через фізичні можливості.**

2.2. Безпечне емоційно-психологічне середовище.

Створюється з метою розвитку в учасників освітнього процесу соціально-емоційної грамотності, толерантності, прийняття різноманітності, вміння співпрацювати, навичок ненасильницької комунікації.

1. Учасникам учнівського самоврядування розробити «Кодекс безпечної школи». Ознайомити з ним учнів, батьків та педагогів.
2. Створити в гімназії служби реагування на випадки насильства. Залучати учнів до роботи у службі реагування на випадки насильства.
3. На інформаційних стендах розмістити плакати-інструкції щодо дій у ситуації булінгу та плакати про штрафи за вчинення булінгу відповідно до закону.
4. Розробити спеціальні кейс-уроки, в ході яких діти розігрують різні ролі — агресора, жертви, спостерігача, рятівника, відеооператора — і дізнаються: що таке булінг і чому він виникає; як реагувати, коли хтось зачіпає; як вийти з неприємної ситуації.
5. В шкільних приміщеннях, класних кімнатах, коридорах розмістити знаки «STOP булінг» (Гімназія – територія вільна від булінгу. У нас вітаються. Ведеться відеоспостереження).
6. Укласти Антибулінгову угоду між учнями, адміністрацією, шкільним самоврядуванням і батьками. Визначити правила і покарання за їх порушення.
7. Розмістити біля кабінету соціального педагога довідкову інформацію щодо соціального і правового захисту постраждалих від насильства та роботу «телефону довіри», продовжувати аналізувати, інформацію, отриману із «Скриньки довіри» з метою попередження будь-якого насильства над дітьми.
8. Створення інформаційного стенду для психолога
Запечечення функціонування сторінки психологічної служби на сайті гімназії.

Принципи захисту особистих даних дитини

1. Особисті дані дитини мають бути захищені, згідно з положеннями Закону України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 р. № 2297-VI
2. Працівники гімназії, які працюють з особистими даними дітей, повинні зберігати їх конфіденційність і вживати заходів для їх захисту від несанкціонованого доступу.
3. Особисті дані дитини надаються лише тим особам і організаціям, які мають на це право, згідно із законодавством, та відповідні повноваження.

4. Працівники гімназії мають право працювати з особистими даними дитини та надавати їх на письмові запити в рамках розслідувань, які проводяться офіційно державними установами.
5. Працівник гімназії може використовувати інформацію про дитину з освітньою або навчальною метою лише за умови анонімності дитини та неможливості її ідентифікації за допомогою такої інформації.
6. Працівник гімназії не має права надавати інформацію про дитину, її батьків чи опікунів представникам засобів масової інформації.
7. У виключних ситуаціях, якщо це є обґрунтованим, працівник гімназії може звернутися до батьків або опікунів дитини за дозволом надати їхні контактні дані представникам засобів масової інформації. Такі дані надаються лише за умови отримання дозволу.
8. Працівники гімназії не мають права надавати можливість представникам засобів масової інформації встановлювати контакт з дітьми.
9. Працівники гімназії не мають права розмовляти з представниками засобів масової інформації про дітей, їхніх батьків чи опікунів. Це також стосується ситуацій, коли працівник гімназії вважає, що його висловлювання не записуються.
10. У виняткових ситуаціях, якщо це є обґрунтованим, працівник гімназії може мати розмову з представниками засобів масової інформації про дитину або її батьків (опікунів) за умови згоди на це батьків (опікунів) у письмовій формі.
11. Представники засобів масової інформації можуть отримувати дозвіл на доступ до окремих приміщень гімназії для підготовки матеріалів для ЗМІ за рішенням директора гімназії.
12. Приймаючи відповідне рішення, керівник повинен звернутися до адміністрації гімназії з проханням підготувати приміщення гімназії для роботи представників ЗМІ таким чином, щоб зйомка дітей у закладі була неможливою.

Принципи захисту зображень

1. Працівники гімназії не мають права давати дозвіл на фото-, відеозйомку дітей або їх аудіозапис на території гімназії без попередньої згоди батьків або опікунів дитини в письмовій формі.
2. Для отримання згоди батьків (опікунів) для фото-, відеозйомки дитини працівник гімназії має звернутися до них, згідно з процедурою для отримання такого дозволу. Не дозволяється надавати представникам ЗМІ контактні дані батьків (опікунів) дитини без їх попередньої згоди.
3. Якщо зображення дитини є лише частиною великого зображення, наприклад, публічного заходу, пейзажу, зборів тощо, дозвіл батьків (опікунів) на фото-, відеозйомку не є необхідним.
4. Оприлюднення працівником гімназії зображення дитини в будь-якому вигляді (фото-, відео- або аудіозапису) потребує попередньої згоди батьків або законних опікунів дитини в письмовій формі.
5. Згаданий в п.1 дозвіл повинен містити дані про те, де буде оприлюднено запис або зображення та в якому контексті його буде використано (наприклад, що його буде розміщено на веб-сайті з метою реклами гімназії)

РОЗДІЛ III

Інформаційно-просвітницькі заходи

3.1. Робота з учнями

1. Забезпечити системне вивчення та дотримання школярами Єдиних правил для учнів.

Протягом навчального року
Соціальний педагог
Інспектор СОБ
Класні керівники

2. Проводити тематичні виховні години та години психолога для навчання учнів
 - ✓ Як протистояти тиску та відстоювати власну позицію.
 - ✓ Моя поведінка в конфлікті/небезпечній ситуації.
 - ✓ Як будувати стосунки з однолітками.
 - ✓ Правила безпеки в Інтернеті.
 - ✓ Як адаптуватися до нових умов/незнайомої ситуації.
 - ✓ Булінг. Як його розпізнати та уникнути.
 - ✓ Насильство. Як його уникнути?
 - ✓ Для чого потрібна конкуренція в групі?
 - ✓ Вчимося довіряти один одному.
 - ✓ Безпечна школа. Маски булінгу.
 - ✓ Конфлікт і взаємодія
 - ✓ Що таке булінг? Правова відповідальність.
 - ✓ Формування навичок взаємодії в командній роботі.
 - ✓ Вчимося розуміти один одного.
 - ✓ Маніпуляції та захист від них.

Упродовж року
Інспектор СОБ
Класні керівники
Психологічна служба

3. Організувати правовий всеобуч для учнів з питань попередження булінгу, жорстокості та насилля, вирішення сімейних конфліктів за участю працівників управління юстиції міста та правоохоронних органів.

Адміністрація гімназії
Психологічна служба

4. Практичному психологу та соціальному педагогу здійснювати індивідуальні заходи з виявлення та профілактики порушень соціально-психологічної адаптації учнів, виховання взаємоповаги та навчання дітей і батьків способам конструктивної взаємодії в сім'ї; формування соціальних навичок у дітей

Постійно
Психологічна служба

5. Проведення заходів, спрямованих на формування гендерної культури учнів.
Упродовж року
Класні керівники
Психологічна служба
6. Організувати перегляд учнями фільмів та відеороликів про наслідки булінгу та жорстокого поводження з дітьми.
Протягом року
Психологічна служба
7. Організувати написання есе на тему «Як довіряти і бути вдячним іншим».
Березень-травень 2025
Учителі української мови
8. Години спілкування «Кібербулінг! Який він?». «Правила безпеки в Інтернеті».
Лютий 2025
Класні керівники

3.2. Робота з батьками

1. Підготувати пам'ятки для батьків
2. Організувати правовий всеобуч для батьків з питань охорони дитинства, попередження жорстокості та насилля, вирішення сімейних конфліктів за участю працівників управління юстиції, служби у справах дітей, правоохоронних органів міста.
Протягом навчального року
Психологічна служба
3. На батьківських зборах провести роз'яснювальну роботу щодо Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)»
Класні керівники
До 01.10.2024 року
4. Провести тематичні батьківські збори
- Stop-булінг. Три проблеми батьків, які впливають на дитячу агресію.
 - «Протидіємо насильству над дитиною в сім'ї».
 - Булінг у школі: як діяти батькам?
 - Школа, батьки, діти – як сформувати взаємини?
 - Безпечний Інтернет.
 - Як спілкуватися з підлітком?
 - Мистецтво ефективного спілкування з дитиною.
 - Попередження насильства та жорстокості в сім'ї.
 - Методи позитивної дисципліни.
 - Як навчитися довіряти власній дитині або поговоримо про довіру.
 - П'ять шляхів до серця дитини.
 - Поняття безпеки. Безпека освітнього середовища.

5. Індивідуальна робота з батьками агресивних дітей і батьків дітей-жертв.

Протягом навчального року

Інспектор СОБ

Психологічна служба, класні керівники,

адміністрація

3.3. Робота з педагогічними працівниками

1. Проведення засідань методичного об'єднання класних керівників 1-11 кл. на теми

- Ознайомлення з нормативними документами з питань попередження випадків булінгу серед учасників освітнього процесу
- Організація та проведення профілактичної роботи щодо попередження випадків булінгу серед учасників освітнього процесу.
- Обговорення антибулінгової програми гімназії, внесення коректив та пропозицій.
- Проведення тематичних батьківських зборів з питань попередження випадків булінгу серед учасників освітнього процесу.

Адміністрація

Класні керівники 1-11 кл.

2. Вивчення документів

- Порядок звернення щодо булінгу чи інших видів насильства;
- Алгоритм дій педагогів, інших працівників та адміністрації гімназії у випадку виявлення фактів булінгу.

Адміністрація

Класні керівники 1-11 кл.

3. Провести семінар-практикум для вчителів за програмою запобігання булінгу у школі «Не смійся з мене»

Листопад 2024 року

Адміністрація гімназії

4. Провести навчальні заняття і тренінги для вчителів з метою навчити їх ідентифікувати прояви насильства як у своїй поведінці, так і в поведінці дітей, сформувавши у педагогічному колективі єдиний погляд на проблему булінгу.

- ✓ Цькування у школі: як лікувати клас від булінгу.
- ✓ Особливості підтримки дітей і їхніх сімей у ситуації домашнього насильства.
- ✓ Законодавство з питань протидії насильству над дітьми.
- ✓ Як уникати конфліктів з учнями?
- ✓ Педагогіка партнерства.
- ✓ Як подолати агресію учнів?
- ✓ Як згуртувати/здружити колектив?
- ✓ Майстерність педагогічного спілкування.
- ✓ Безпечне освітнє середовище.
- ✓ Принципи захисту особистих даних учнів, їх зображень

Упродовж року

Адміністрація гімназії

5. Підготувати пам'ятки для вчителів

- Реагуємо на ознаки насильства над дитиною

- Як запобігти булінгу в учнівській спільноті

Жовтень-листопад 2024 року
Адміністрація гімназії

6. Розглянути на засіданнях педагогічної ради питання
 - Робота з батьками: виклики та розв'язання проблем.
 - Поглиблення знань педагогічних працівників щодо методик запобігання виникненню насильства у дитячому колективі або ранніх ознак його виявлення.

Жовтень, січень 2024-2025 року
Адміністрація

3.4. Масові заходи

1. Розміщення інформаційних матеріалів у класних вайбер-групах.

Грудень 2024 року
Класні керівники
Психологічна служба

2. Ігри на згуртування колективу.

Протягом року
Класні керівники
Педагог-організатор
Психологічна служба